

Taide-, taito- ja kulttuurikasvatus lapsen taide- ja kulttuurisuhteen rakentajana varhaiskasvatuksessa

TIETOKORTTI 1/2024

Jokaisella lapsella on oikeus osallistua taide- ja kulttuurielämään Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan.¹ Taiteen äärellä lapsi oppii sekä itsestä että muista. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävä on luoda turvallinen, virikkeellinen ja rohkaiseva oppimisympäristö kannustaessaan lasta ilmaisemaan itseään ja löytämään iloa, riemua sekä onnistumisen kokemuksia taideilmaisun parissa.²

Tämä tietokortti esittelee hyviä käytäntöjä ja pedagogisia työkaluja, joilla varhaiskasvatuksen opettaja voi tukea lapsen taide- ja kulttuurisuhdetta.

Taidekokemusten tarjoaminen varhaiskasvatuksessa on tärkeää

Taiteen kokeminen sekä yhteinen taide- ja kulttuuritoiminta vahvistavat lasten hyvinvointia. Ne tarjoavat esteettisiä kokemuksia, ruokkivat mielikuvitusta ja avaavat aisteja. Ne tukevat tunteiden kokemista, vuorovaikutusta ja ajattelun kehittymistä.³

Varhaiskasvatuksen opettaja luo lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet eri taiteenaloihin sekä taitoihin tutustumiselle. Toistuvat myönteiset taidekokemukset tarjoavat avaimia hyvän taide- ja kulttuurisuhteen kehittymiselle.²

Taide- ja kulttuurisuhteella tarkoitetaan henkilökohtaista kokemusta ja suhtautumista taiteeseen ja kulttuuriin. Suhde rakentuu läpi elämän.⁴

¹ Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989. 31 artikla.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

painotetaan varhaiskasvatuksen tehtävää tukea tavoitteellisesti lasten kuvallista, käsityöllistä, musiikillista, sanallista ja kehollista ilmaisua sekä mahdollistaa tutustuminen eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaisemisen edistävät lasten valmiuksia ymmärtää ympäröivää maailmaa. Ne kehittävät lasten oppimisedellytyksiä, positiivista minäkuvaa ja sosiaalisia taitoja.⁵

Varhaiskasvatustlain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset.⁶

² Ruismäki, H., Hietanen, L. & Sepp, A. 2022. Taito- ja taidekasvatus elämänmittaiseksi eliksiiriksi. Teoksessa Ruokonen, I. (toim.) Ilmaisun ilo: Käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

³ Granö, P. & Niinistö, H. 2022. Esteettinen elämys ja kokemus lasten taidekasvatuksen perustana. Teoksessa Ruokonen, I. (toim.) Ilmaisun ilo: Käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

⁴ Salonen, H. 2019. Taide ja minä: oppimiskokemusten vaikutus taidesuhteen kehittymiseen. Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Tampereen yliopisto.

⁵ Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.

⁶ Varhaiskasvatustlain (2018/540).

Satuhieronta

Satuhieronta mahdollistaa sukeltamisen läsnäolevan kosketuksen ja sadun maailmaan. Menetelmässä yhdistyvät kaksi lapsen kasvun ja kehityksen kannalta olennaista asiaa: hyvä kosketus ja satu. Hieronnan avulla voi luoda ilon ja läsnäolon hetkiä, jotka ovat merkityksellisiä hyvinvoinnille. Satuhieronta tarjoaa rentoutumisen ja rauhoittumisen hetkiä varhaiskasvatukseen arkeen.⁷

”Sadun ja kosketuksen yhdistäminen on leikinomaista, rentouttavaa, inspiroivaa ja luovaa. Tärkeää on pyytää lupa ja opettaa lasta arvostamaan itseä, muita ja koskettamisen sääntöjä.”

⁷ Tuovinen, S., Pelliccioni, S. & Törmänen, M. 2014. Satuhieronta: Läsnäolevan kosketuksen ja sadun taikaa. Helsinki: WSOY.

[Satuhieronta-menetelmän verkkosivut.](#)

Menetelmiä ja materiaaleja luovaan toimintaan varhaiskasvatuksessa

Rinnalla-julkaisu opastaa seuraavien taide- ja kerrontalähtöisten menetelmien käyttöön ja soveltamiseen varhaiskasvatuksessa:

- Deep Talk -hiekkakertomukset
- Oppimistarina-menetelmä
- Pritney-draamamenetelmä
- Silkkitie-musiikkimenetelmä
- TARU-tarinallinen menetelmä.

Neitola, M., Aerila, J. & Kauppinen, M. (toim.) 2020. Rinnalla – Taide, kerronta ja sosiaalisemotionaalinen oppiminen varhaiskasvatuksessa. Turun yliopisto, Rinnalla-hanke & Opetushallitus.

LUOTO – Luovaa toimintakulttuuria rakentamassa - Lapsilähtöiset ja luovat toimintatavat varhaiskasvatuksessa -koulutuskokonaisuuden koosteesta löytyy 37 lasten kanssa toteutettua taideleikkikokeilua.

[LUOTO-kooste](#). 2022. Laurea AMK. Avointen oppimateriaalien kirjasto.

Pikkuväen taidepolku – oppimisympäristöjä laajentava kulttuurikasvatussuunnitelma Turun kaupungin esiopetuksessa

Elokuussa 2023 käyttöön otettu Turun kaupungin esiopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma Pikkuväen taidepolku hyödyntää laajasti kaupungin kulttuuritarjontaa ja -osaamista sekä tarjoaa esiopetuksessa oleville lapsille mahdollisuuden taide- ja kulttuurielämyksiin.

Pikkuväen taidepolku on kehitetty yhteistyössä Turun kaupungin kasvatuksen ja opetuksen, lasten ja nuorten sekä kulttuurin palvelukokonaisuuksien kanssa. Sen tietoperustaiset sisällöt perustuvat varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Turun kaupungin esiopetussuunnitelmaan.

”Pikkuväen taidepolun tavoitteena on, että jokainen lapsi pääsee esiopetusvuoden aikana tutustumaan vähintään kahteen paikalliseen kulttuurilaitokseen.”

[Pikkuväen taidepolku – kulttuurikasvatussuunnitelman verkkosivu](#)

Musakärry

Musakärry on lapsiryhmälle suunniteltu ksylofoneja ja rytmisoittimia sisältävä soitinkokoelma, joka kiertää Helsingin kaupungin kahden varhaiskasvatusalueen päiväkodeissa. Musakärryn ympärille on kehitetty monipuolinen koulutuskokonaisuus varhaiskasvatukseen henkilöstölle. Kokonaisuuden on suunnitellut moniammatillinen tiimi. Musakärry-toiminta käynnistyi vuonna 2016.

Musakärryn tavoitteena on lisätä hyvinvointia vahvistamalla positiivista minäkuvaa ja lapsen oppimisvalmiuksia taidekasvatuksen keinoin. Musakärry-toiminta yhdistää soittamisen, tanssimisen, leikin sekä kuvien käytön laulamisen tukena. Toiminta vahvistaa lapsen vuorovaikutustaitoja ja laaja-alaista osaamista. Musakärryn ansiosta kaikki alueen päiväkodit saavat laadukkaat soittimet käyttöönsä vuorotellen.

”Musakärry tuo päiväkoteihin toiminnallista, onnistumisen elämyksiin pohjaavaa kokonaisvaltaista taidekasvatusta”.

[MUSAKÄRRY-verkkosivu](#)